

Regissør Léa Todorov prøvde å holde avstand til objektet sitt da hun laget Montessori-filmen. Men så falt hun pladask.

Foto: Another World Entertainment

Léa Todorov har laget kinofilmen om Maria Montessori:

– Hun var en stor feminist

Tekst/Emil L. Mohr
Paris

År 1900: Scuola Magistrale Ortofrenica åpner i Roma, med den unge medisineren Maria Tecla Artemisia Montessori som medbestyrer. Her utdanner hun pedagoger for barn med læringsvansker. Her legger hun grunnlaget for pedagogikken som skal spre seg til seks kontinenter og over 20.000 skoler. Og her treffer vi henne i det kinoaktuelle biodramaet «Maria Montessori» (norgespremiere 13. september).

– I dag liker vi å gjenoppdage kvinner som ble vesentlige for verdenshistorien, sier filmskaperen Léa Todorov (43) til Montessorimagasinet.

– Jeg satt med følelsen av at Montessoris utdanningsmetoder var velkjente, men ikke livet hennes. Og jeg synes det ligger noe veldig mektig i det.

Regissør Léa Todorov startet prosjektet som dokumentar og mener hun skildrer montessoripedagogikken korrekt. Foto: Emil L. Mohr

Familiær historie

Selv er Todorov datter av den bulgarsk-franske filosofen Tzvetan Todorov. Hun debuterte med Kosovo-dokumentaren «Saving Humanity During Office Hours» i 2018. Også Montessori-prosjektet begynte som dokumentar, før produsentene overtalte henne til å lage spillefilm med Jasmine Trinca i nøkkelrollen.

Handlinga kretser rundt Marias forhold til Mario, sønnen hun fikk sammen med kollegaen Giuseppe Montesano i 1898. Fordi hun ønsket å forbli ugift og vie seg til arbeidet, lot hun ham oppdra av fosterforeldre på landet. Scenariotet traff en personlig nerve hos regissøren.

– Jeg brukte masse tid på research om utdanningsmetodene som sprang opp i Europa i mellomkrigsperioden. Montessori var den store stjerna – det var sånn jeg ble obs på henne. Siden ble jeg fascinert av det faktum at hun måtte sette bort gutten sin for å bli kvinnen hun ble, forklarer Todorov under Unifrance-messa i hjembyen Paris.

– Slike historier har fantes overalt gjennom århundrene: Kvinner har måttet gi opp barna sine for å sikre sin egen plass i verden. Min egen bestemor reiste fra tre stykker fordi hun følte seg fanget som mor, så det er en historie jeg er oppvokst med. Jeg følte jeg fant den samme hos Montessori, bare fortalt av «en viktig figur». Tanken min var å forene noe mange familier deler, med en aura av noe mer betydningsfullt.

Mario-miraklet

Ifølge eget utsagn bestrebet Todorov seg på å få det faglige og pedagogiske så korrekt som mulig. Før opptak

konsulterte hun det internasjonale Montessori-forbundet AMI. Under, da hun skulle instruere barn med forskjellige læringsforutsetninger, fikk hun demonstrert styrken ved de klassiske 3D-objektene.

– Det var særdeles vanskelig å spille inn. Vi hadde jo ikke mange dagene til de ulike scenene, forteller hun.

– Da var det fantastisk å se en av småtassene som spilte Mario. Idet han ankom settet, ville han bare glane på skjerm. Så, da vi ga ham Montessori-objektene, begynte han å leke og ble enormt konsentrert. Vi kunne filme og filme – det var et sant mirakel. Det var mirakuløst å se hvilken effekt objektene hadde på ham, og hvilken kraft de fortsatt har.

Todorov korresponderte også med Valeria Babini, forfatteren av boka «Science, Feminism and Education: the Early Work of Maria Montessori» (2000). For ja, hun nøler ikke med å bruke F-ordet om hovedpersonen – derav originalspråktittelen «La nouvelle femme».

– Maria var en stor feminist på den tida. Og det interessante er at hun sluttet å være feminist senere. Ikke at hun endret syn på likestilling – men det utgjorde ikke lenger hovedkampen hennes. Noe annet jeg fant veldig appellerende, var at hun koblet feminismen sin med utdannelsen av «svakere» barn. Dessuten snakket hun alltid om «de nye kvinnene»: om hvordan de burde søke utdanning og kunnskap og slutte å la seg skjerme for verdens viderverdigheter.

Fiktiv prostituert

Desto større kunstnerisk frihet har Todorov bevilget seg med Lili (Leïla Bekhti). Den fiktive skikkelsen lever som

Jasmine Trinca spiller Maria Montessori i den norgesaktuelle kinofilmen ved samme navn. Leila Bekhti spiller fiktive Lili, som viser Maria ting som ikke kan læres på universitetet. Foto: Another World Entertainment

parisisk entertainer og luksusprostituert («coquette»). Skjebnefellesskap og, snart, vennskap oppstår når hun reiser til Italia for å få hjelp med sin utviklingshemmede datter. I filmen er det gjennom henne Montessori finner sponsorer til sitt første Casa dei bambini, etablert i 1907.

– Maria levde et alvorspreget legeliv sammen med barna. Mange aktivister var av samme sorten: «Du må kjempe for rettighetene dine!» Coquettene, derimot, sa: «Så kjedelig! Jeg vil sove til klokka 11!»

Todorov humrer i hotellsetet.

– Jeg tenkte det ville være fint å ha en figur som kunne komme inn og lage litt støy – en som kunne vise at det finnes annen kunnskap enn den du får på universitetet, utbroderer hun.

– Coquettene var usedvanlig smarte – og progressive og moderne. Og de skaffet seg posisjon i samfunnet og var elsket og beundret. De var en slags fordums influencere – ja, de ville digget Instagram. Jeg syntes det var gøy å la en slik møte Montessori og tilføre henne noe. Dette var en selvpoppfinnelsens tid. Og Maria gjorde etter hvert en god jobb med å finne opp, ikke bare en metode, men en myte rundt seg selv. Jeg syntes det ville være morsomt om det startet med input fra en gledespike.

Overraskende forelskelse

– Hva overrasket deg mest med Montessori underveis?

– Det jeg kan si, er at jeg endret mening om henne mens vi filmet. Jeg var nemlig så redd for å plassere meg selv i fanklubben at jeg nesten mislikte henne i forfasen. Jeg så alle feilene: den autoritære siden, at hun stengte visse skoler, at hun samarbeidet med Mussolini i ti år,

at hun forlot barnebarna sine under krigen, at hun ble religionsfanatiker. Av disse grunnene er jeg glad jeg konsentrerte meg om feministperioden, da hun var så generøs mot disse barna. Samtidig skal Jasmine Trinca ha sin del av æren. Hun var Maria Montessori. Og da jeg tilbrakte tid sammen med Maria gjennom Jasmines tolkning, ble jeg vilt begeistret. Det overrasket meg at jeg forelsket meg i skikkelsen min så sent i prosessen. Det ble en velkommen lærepeng som regissør.

– Hva blir stående som den viktigste arven etter Montessori?

– Jeg tror ...

Todorov avbryter seg selv.

– Selv om arven er veldig viktig, bør vi ikke betrakte den som noe uforanderlig, eller som et ideelt utdannelsessystem. Jeg liker at vi nå får bekreftet, gjennom nevrovitenskap, funnene i mange av eksperimentene hennes: at det er bra å utforske gjenstander med hendene som hjernen dermed vil forstå, lander hun på.

– Når det er sagt, liker jeg ikke dogmet om at vi liksom bare skal bruke dingser vi brukte for 120 år siden. Jeg tror det er fornuftig å bringe inn moderniteten. Jeg liker ideen hennes om at barn er som planter som alltid vil strekke seg mot sola. Det er noe jeg tror er veldig viktig som motvekt mot hva skole ofte fungerer som: et forsøk på likhet, at alle skal lære parallelt, at vi prøver å stappe kunnskap inn i barns hoder istedenfor å vente til de trenger kunnskapen for å begripe verden på naturlig vis. Jeg synes det siste er en vakker og sterk tanke av varig holdbarhet.

Foto: Another World Entertainment

«Bare» mennesker

Som filmarbeider gjør Todorov seg òg tanker om inkluderingen og utjevningen som har gjort seg gjeldende foran kamera siden «Metoo»-kampanjen. Et tilbakevendende bransjespørsmål er hvorvidt skuespillere bør framstille andre identiteter enn sin egen, enten det gjelder seksualitet, etnisitet eller funksjonsnivå. Sikkert er at Todorov, i likhet med Montessori, jobbet med utviklingshemmede barn i Scuola Magistrale Ortofrenica-setting. Prosjektet hennes inntar dermed et «metaperspektiv».

– Å jobbe med barna var virkelig en opplevelse. Etterpå tenkte jeg at jeg aldri vil få lage en tilsvarende meningsfylt film, sukker hun.

– Et av målene med denne er at idet den går mot slutten, har du glemt funksjonshemmingen og ser kun personer og individer. Det var kanskje det mest avgjørende for meg. Hvis jeg får jobbe med sånne barn på ny, vil de ikke bli «tema» i filmen. Da skal de bare være mennesker.

– Finnes det noen ekvivalent til Maria Montessori i dag?

– Her i Frankrike har vi en pedagog ved navn Céline Alvarez, som iallfall prøvde å etterligne henne. Hun lyktes til en viss grad – men nei. Det er krise i det franske skolesystemet for øyeblikket. Jeg gråter når jeg hører presidenten vår snakke om at det viktigste er å lære barna autoritetstro. Det er som om han har glemt det 20. århundres historie. Maria snakket om kjærlighet – og i dag snakker vi om autoritet ...

Todorov sukker igjen, før hun lysner opp under krøllene.

– Vi har kanskje ikke noen forenende gallionsfigur som Montessori. Men det finnes steder med utopiske

muligheter likevel. Jeg er for eksempel stor fan av skolen min egen datter går på, erklærer hun overfor Montessorimagasinet.

– Der finnes det masse elever med læringsvansker – og masse elever fra innvandrerfamilier som akkurat er ankommet landet. De prøver å få det til å fungere for samtlige, og å gi alle oppmerksomheten som kreves. Det er selvfølgelig ikke perfekt, men du ser hvor diger forskjell én person kan utgjøre. Og som jeg konkluderte allerede da jeg jobbet med dokumentaren min: Så lenge du har dyktige lærere, finnes det håp for integrasjonen i samfunnet.

FAKTA OM «MARIA MONTESSORI»

- Fransk-italiensk biodrama fra 2023
- Originaltittel: «La nouvelle femme»
- Manus og regi: Léa Todorov
- I rollene: Leïla Bekhti, Jasmine Trinca, Rafaëlle Sonnevill-Caby, Raffaele Esposito, Pietro Ragusa, m.fl.
- Lengde: 1 t. 54 m.
- Musikk: Émile Sornin
- Kinopremiere: 13. september

NB: Kinopremiere ble bekreftet med distributør før magasinet gikk i trykken i juni. Vi tar forbehold om endringer.